

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za inozemstvo na godinu K 12 sviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi, te se primaju samo oni, koji se unapried plate. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti reduku. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi ne vraćaju

C. K. Namjestništvu.

Namjestnik je odsutan ili bolestan, a pripremili su se u Makarskoj takovi izbori, da bi u istinu trebalo znati, tko odgovara za sve što se onamo radi u ime političke vlasti.

Je li volja Zemaljskog Odbora, kojoj predlaže C. K. Namjestništvo? Je li volja C. K. namjestnika Nardella, koji je odsutan ili bolestan? Ili zar odgovara koji njegov zamjenik, javnosti posve nepoznat? Ili je čak prepušten sve C. K. poglavaru Simonelliju, koji ima u Beču na ministarstvu brata?

Pitanja su ovo, koja zanimaju osobito one narodne zastupnike, koji su na vrijeme tražili, da se doskoki nezakonitostima i oduzimanju najsvetijih građanskih prava onim obćinarima koji se priznavaju pravašima.

Vlast, koja ima bđiti, da bude svakomu dano i poštovano njegovo izborno pravo, pod izlikom da je c. k. Poglavar vlastin rješavati utoke kako hoće, nije se ni makla. I tako Makarska idje u susret izborima gdje $\frac{1}{3}$ može izabrati isti broj viećnika kao i ostale $\frac{2}{3}$. Treće tijelo razdijeljeno na birališta kako je učinjeno u Makarskoj, gdje s jedne strane nalaze se sela kompaktna pravaška, a s druge sela gdje je pravaška dobra polovica, dava za posljedicu da ona trećina protivničkih birača može izabrati koliko i dvie trećine pravaša, čim se pravašima oduzme koji glas.

To se učinilo. Drugo tijelo je pak oklaštreno na šetu pravaških izbornika. I nakon svega toga, razdioba na tri tiela u §. 13 izbornog reda nije provedena kako treba, samo radi izborne geometrije c. k. poglavara.

Da neduljimo, listine su tako sastavljene da velika većina biva pretvorena u manjinu. Tko je za to odgovoran? I mora li to tako ostati?

Ili ne bi bilo pravednije i prema duhu i jezgri zakona dostojnije, da c. k. Namjestništvo naredi obustavu izbora, te uređenje listina prema faktičnim poreznim podatcima?

Ili mi jer smo pravaši moramo biti izvan zakona i gdje imademo većinu, da nam se nepodušta imati ju?

A zašto sve to? Zašto je sve to učinjeno, dokazivaju izložene imenice za gradski izbor saborskog zastupnika.

Prema njima imaju pravo glasa *mrtni, talijanski podanici*, činovnici koji nemadu stalna birališta u Makarskoj i koji su se odselili imade više godina, te napokon obrtnici koji nisu prikazali još prijave obrta, a pravaša izpušteno preko 30.

Prema ovomu hoće se na svu silu oteti pravaški stranci 2 zastupnika na saboru u Zadru kao što se otelo 2 za carevinsko vieće.

I kao da za to listine nisu dostatne, mora se upriličiti i teror odzgor.

Postupanje oružnika, osobito igranske postaje je više nego dovoljno. U prijetnje, tu izazivi, tu uhodarenje, tu zabranjivanje i najnedužnijih razgovora kao u vrijeme obsadnog stanja, tu strahovanje. Tu učitelji Antičić i Mihotić kao da su im zapovjednici, tako da gone i mirne ljude u 7—8 sati kući.

Svjet je uplašen i mora se čuvati tužba i progona.

Nu je li mi pravaši možemo podneti, je li mi možemo dopustiti, da nam se otmu dva zastupnička mjesta na saboru pokrajinskom? Mi koji u upravi zemlje nemamo udjela nikakvoga da još dopustimo otimeanje sjegurnih mandata? da tako postanemo živalj bez prava i bez utjecaja na jedino zakonodavno tijelo, gdje možemo uplivati?

A zašto sve ovo? Ne znamo. Nu dok je na vrijeme, evon javnim putem pitamo: **U Makarskoj zakonito stanje i zakonito izvršavanje zakonskih propisa u suštini njihovoj, a ne u formi.**

Kad c. k. Namjestništvo zna da toga u Makarskoj nema, a da ne može biti mogućnosti

provedenih obćinskih izbora, *ono bi iste moralo obustaviti* i pravu izbornika udovoljiti po zakonu.

To isto mora se dok je na vrijeme učiniti i glece izbora za sabor.

Ne bude li c. k. namjestništvo stalo na kraj samovolji strančarskoj i hirima i mržnji stanovitih činovnika, onda mi ne znamo kamo ćemo svršiti.

Što znamo i što javno poručujemo jest, da stranka prava ne će pustiti, da se njezine pristaše postavlja izvan zakona.

I ovo napisasmo, da se u svoje doba ne reče, da nismo na vrijeme upozorivali na posljedice.

Tražimo pravo i ništa drugo.

Jedinstvo stranke prava.

Da se vidi, kako i što pišu slavorsbske novine o jedinstvu stranke prava, prenašamo ovdje doslovno buncanje sudbeno uglavljjenih špijuna i agent-provokatera, drugova Kačanskog i Chlumetzoga i najnovijih preprodavaoca hrvatske Atine njihovim „prijateljima“ Srbima.

Svak zna, da su to dandanas glasonose „slobodomilja“ i „narodne borbe“... Čingrije imadu obraza dakle pisati sljedeće:

„Bečka kamarila, koja skuplja sve niti politike monarhije u svojim rukama, kad je vidila, da progonima vješalima i ukidanjem ustava ne može da slomi ovaj (novokursški) zdravi pokret u hrvatskom narodu segnula je za drugim sredstvima. Kada je vidjela da preko Pešte ne može skršiti odpor hrvatskog naroda, kada nisu pomogli ni Rakodczay, ni Rauch, ni Tomašić, ni Frank, ni Krapac i Posilović sa jezuitima, onda je segnula za jednim drugim čovjekom, ovcjanim crnožutim Šušteršićem. Plan je bio liepo udešen.“

„Ona uloga, koja u Hrvatskoj i u hrvatskom narodu nisu mogli provesti agenti bečke kamarile i njezine ekspoziture u Pešti, povjereni je dru. Šušteršiću. On je odjedanput počeo govoriti o svojim simpatijama prema Hrvatima; izjavio za se trializam. Htio je najprije dobiti za sebe hrvatske zastupnike u carevinskom vieću. I dobio je naše „pravaše“. Onda je s njima učinio juriš na Dalmaciju. Uzprkos prosutoga novca Dalmacija je častno iz nametnute joj borbe izišla i ostavila ljagu na Šušteršićevim pravašima.“

„Sada je trebalo još predobiti Milinu grupu u Hrvatskoj. Znali su, da će tamo najviše ići. Ali se tamo za to najviše i radilo. Šegvić, koji je mu izstupio iz redakcije „Hrvatske Slobode“, udesilo se, da stupi opet unutra. Zagorac, koji je poznat sa svojih mešetarenja, činio je opet svoju. Da se kapacitira Pavelića, Šušteršić je komandirao u Zagreb priesnog mu prijatelja još iz djačkog vremena dra. Krstjela iz Šibenika. I Pavelić se najviše otimao. Nije htio ići niti na pregovore. No zaprijetio je Zagorac, da izstupa iz stranke, govoreći, da ih ima još za sobom takovih. Aranzirala se večera kod Pavelića. Nešto Šegvić, nešto Zagorac, a najviše dra. Krstelj pri čaši šampanjca u Pavelićevoj kući na večeri ovoga nagovoriše i on je pustio.“

„Tako je došlo do pravaške sloge. U koju svrhu? Treba li još govoriti? Stvar je jasna, da ne može biti jasnija.“

Što mi na ovo? U kratko ćemo, i to samo radi javnosti.

Špijuni mogu znati, da Šušteršić nije na nijedan način ulazio u posao jedinstva stranke prava, a da smo mi založili cilju svoju dušu za jedinstvo stranke prava najviše *od kada smo opazili, kuda cilja izdaja novokurska.*

Naše pisanje nam je svjedokom. Od kada smo opazili i uvjericli se o toj naumijenoj izdaji, od onda takodjer „navaljujemo“ na Dalmaciju, da je oslobodimo. Svjedokom nam je rad i u saboru i izvan sabora, te smo dokazali da ćemo ju osloboditi, uzprkos što imademo proti sebi i bajunete i namjestnika Nardella i prosuti novac, o čemu da imade čovječtva mogao bi, ako itko, pripoviedati upravnin, kako ga ono zvao Trumbić, „staroga ma-

garca“, a ne bi njegova novina govorila, kao i otac mu o „prosutom novcu“.

Nego ostavimo to, jer nema u Dalmaciji čovjeka koji ne zna kako je „navala“ išla i kojim sredstvima se je utvaraško-demokratsko-srbskoslužnička banda održala.

A sada da im pripoviedamo, kako se je predobilo „Milinu grupu“.

Na upravu stranke prava u Dalmaciji obratili se uprav ljudi iz Miline grupe. Uprava delegirala Prodana, Drinkovića, Krstelja.

Kad su ovi bili u Zagrebu Pavelić je krsčio sina i oni su bili pozvani na krsitike. Šegvića tamo nije bilo.

Eto tako je došlo do pravaške sloge. A kad špijuni pitaju, u koju svrhu?

Odgovaramo: *stvar je jasna da nemože biti jasnija*: U svrhu da se od izdajnika oslobodi domovinu.

Prvo zasjedanje novog parlamenta.

Ljetno zasjedanje novo izabranog parlamenta je dovršeno. Zastupnici je javljeno, da će na novu sjednicu biti pismeno sazvani, a to znači, da su nastupili ljetni praznici. O duljini ovih praznika ne može se ništa pozitivna znati, no sva je prilika, da se ne će previše oduljiti. Po nekim vijestima parlament bi se na jesensko zasjedanje imao sastati drugom polovicom rujna, a po drugim tek polovicom listopada.

Drugi pučki parlament dosad je dao bolje rezultate no prvi. U kratkom ljetnom zasjedanju moglo se je u par dana sporazumno izvršiti konstituiranje parlamenta te riješiti velevažno i šakaljivo bankovno pitanje, koje je za zadnjeg parlamenta zadavalo toliko brige, a da se nije moglo dovesti do nikakvog konkretnog stadijuma.

Ministar predsjednik barun Gautsch svakako je najmarkantnija ličnost u parlamentu. Mora mu se pripisati kao uspjeh, što mu je pošlo za rukom tako gladko se u prvom početku provući. Dosad je barun Gautsch zbilja vodio i znao sebi stvoriti momentanu većinu. Hoće li mu ta većina vjerna i disciplinovana ostati, to će ovisiti o njegovoj taktici i spretnosti. Stranke su ovog puta brižno izbjegavale sve stranačke sukobe, a to je jedna karakteristika prošlog zasjedanja. Nijedna nije htjela, da kakvim preuranjenim činom prejudicira svom držanju u jeseni. Politika stranaka je počivala.

Jesensko zasjedanje biti će i zanimivije i važnije. Stranke će iztupiti iz svoje rezerve, a barun Gautsch morati će pokazati svoje pravice, koje je sad brižno zastirao. Tada će se vidjeti, da li je parlament zbilja djelotvoran i da li barun Gautsch u istinu posjeduje većinu. Ljetno zasjedanje je koliko-toliko pokazalo, da parlament imade volje za pozitivan rad. Gautsch je triput nastupio kao govornik, a parlament se je razišao pod utiskom, da je ovog puta na kormilu državnik, koji je u stvari prvi zastupnik za sveobće pravo glasa.

Pitanje je, što li će ljetno zasjedanje donijeti? Hoće li barunu Gautschu uspjati, da riješi sva ona velika pitanja, koja čekaju parlament? Uvaživši, da je barun Gautsch zbilja spretn državnik, kao i to, da on uživa veliko povjerenje krune, onda se jasno razabire posljedica eventualne nedjelotvornosti parlamenta. Barun Gautsch bi bez sumnje, kada parlament ne bi bio djelotvoran, latio se skrajnjeg sredstva: razpusta parlamenta. A baš ovo može da bude kao dobar predznak Gautschevom uspjehu.

Jesen će svakako biti jedna od najvažnijih političkih doba. Jer pobuđuje veliko zanimanje i to, kako i s kim će barun Gautsch svoju većinu stvoriti. Njegovo dosadašnje obzirno postupanje veli, da se ne će premagliti.

U ostalom jesen je tu, te će se brzo biti na čistu i s ovim.

Obćinski izbori.

Obćinski izbori se dosad ponajvećma izveli u omajim obćinama. Osim Zadra, gdje su izabrani Talijanaši bez borbe, jer se Hrvati ne prikazeše, izbori se dovršiše ili su još u toku samo u seoskim ili vanjskim obćinama. Važnija mjesta dolaze na red ovo dana.

Od dosadašnjih rezultata poznati su ovi: U *Obrovcu* sporazumno je izabrano 14 članova Utvare, a 22 srbske stranke.

U *Sućurju* na Hvaru su sporazumno izabrani pristaše Utvare i demokratske stranke.

U *Vrgorcu* izabrani su sami utvaraši.

U *Starogradu* su većinom izabrani utvaraši i demokrati, a u trećem i drugom tielu po jedan pravaš.

U *Vrlici* izabrani su pristaše dosadnje srbske obćinske stranke.

U *Budvi* i *Tivtu* sporazumno provedeni izbori.

U *Perastu* u svim trim tielima izabrani pristaše došadašnje obćine.

U *Lastvi* u III. i II. tielu izabrani su pristaše došadašnje obćine, a u I. tielu šest članova opozicije.

U *Prčanju* se biralo po dogovoru, u *Sušici* i *Šibeniku* pobiedila opozicija.

Na *Muču* sporazumno birani utvaraši i demokrati.

U *Korčuli* Utvara je izabrana. Glasovale su listine. Opozicija se morala povući pred bezakomjem.

U *Nerežišću* su izabrani utvaraši.

U *Kninu* bez borbe izabrani pristaše obćine.

U *Šipani* i *Slanomu* izabrani demokrati.

U *Orebicim* izabrani pristaše obćine u III. tielu.

U *Sućurcu* bila je žeštoka borba. Pravaši, koji imaju većinu izdijelje u borbu proti koaliranim utvarašim i demokratim, koji su dosad na obćini zapovjedali. Da je bilo pravice, pravaši bi nesumnjivo bili pobiedili, no razne izborne makulacije i prijavštine, u kojima su utvaraško-demokratske perjanje u susjednom Splitsu majstorski ujedotože podu koaliranim protivnicim pravaša. Ova je borba bila po svojoj prilici prvi ovim izborim najžešća od dosadanjih. Utvara i demokrati naravno da nisu štedili ni birali sredstava.

U III. tielu pravaši su imali 132 glasa proti 230, u II. tielu 30 proti 40, u I. 6 proti 10.

Na *Šottu* je pobiedila pravaška stranka sa listinom dra. Jose Mladinova, koji nije načelnikom izabran, kako je pogrešno bilo javljeno.

U *Omišju* izabrano je sporazumno 30 pravaša i 6 od ostalih stranaka.

U *Lopadju* III. i I. tielu biralo pravaše, a II. 6 viećnika izvan stranaka.

Ovo su dosad poznati rezultati. Od svih ovih obćina nijedna nije oteta pravašima. Pravaši su svugdje sačuvali svoj posjed, a obzbilno ugrozili protivnicim ugrozili Sućurac. I da nije bilo stare prakse, ova bi obćina bila pala. Inače dosad sve teče prilično tromo i mlitavo, bez senzacije, kao da izbori i nisu. Stari izborni sistem još je kadar da služi utvaraško-demokratskim topcima kao slamka.

IZBORI U ŠIBENSKOM KOTARU.

Obćinski izbori u Vodicam svršili. Po kompromisu izabrano 17 pravaša i 13 pristaša hrvatske stranke. U upraviteljstvo dolazi načelnik i 3 prisjednika pravaša a 3 prisjednika hrvatske stranke. Do sada ova obćina kroz zadnju šestogodišnju periodu bila u rukam hrvatske stranke.

Izbori u *Zlarinu* svršavaju danas. Pravaši ne sudjeluju.

U *Tiesnomo* došlo do kompromisa: pravaša 18 su 3 prisjednika; utvara drugih 18 i prisjednika 3. Načelnik g. Krste Obratov.

U *Šibeniku* izbori počinju u ponedjeljak sa III. tielom.

U *Skradinu* počinju izbori na 21 o. mj.

Portreti sinjskih kampijuna.

IV.

Plemić de Grisogono. Stari su mislili, da je stoicizam neka igra duha i neka ideja slična Platonovoj republici. Stoici su hinili, da se može živjeti u siromaštvu; biti neosjetljiv na uvrede, nezahvalnost, gubitak prijatelja, roditelja i imanja; s prezorom hladno u oči smrti gledati, kao nešto indiferentna, što ne može ni razveseliti, ni ožalostiti; biti u najgroznijim mukama, a niti zajaukati, niti uzdahnuti, niti suze pustiti. Njima se je mililo ovakovu utvaru kreposti nazivati mudrošću.

Ovakvo su stari mislili; ali naši moderni ljudi, koji su srknuli hladne Vitave, koji su se ogrijali na žarkom srcu velikoga pana Masarika, svojim su životom dokazali, što se stari činilo utvarom, da je to zbilja nešto realna u najvećoj mjeri.

Veliki kam svojom orijaškom pojavom na pozornici svijeta sve je više duhove k sebi privlačio, kao nekom magičnom silom, svoj im nauku na sitno drobio, s njim ih pitao i slao po širokom svijetu, kao nove apokoste, kojim je namienio veliku i ozbiljnu zadaću preporeda ljudskoga roda na čvrstim temeljima samoprirodnog stoicizma.

U ovoj plemenitoj misli i na našem se slavenskom jugu pojavio mnogi napredni duhovi, sve zgoljni domaći sinovi, koji svojim izglednim i krepostnim životom, a onda visokim mislim i osjećajim stadoše svjesti naš neuki i mukotrpni narod i kazivati mu nove puteve sreće i slobode.

Jedan od najoduzvjenijih i najgenijalijih apostola useli se u „zarobljenu cetinsku krajinu“, pa nam donese divnu stoičku nauku, prokohanu na hladnoj Vitavi. I mi se očujesmo, da smo ljudi, kojim sudbina u blizoj budućnosti dosudila neku veliku ulogu u ljudskom društvu.

Taj riedki čovjek, napredni duh, glavom vam je plemić Grisogono.

Zadovoljen najuzvišenijim mislim i osjećajim svega, što je liepo i dobro, zarobljen svim žarom svoga plemenitoga srca u nalobu sreću, okupio oko sebe sve najodličnije kampijune našega mjesta, pa iz petnih žila pregnu, kako da oslobodi ovu tužnu „zarobljenu krajinu“.

Udar nadje iskru na kamenu, a kamno li ne će njegova uzvišena rieč u svim blagorodnim dušama naći i razpaliti plamen naprednoga rodoljublja. U njegovu se kolu nadjohše svi Tripali, Cinjole, de Bradé-i, Tome, Videbe, Majini, Ariči, Grabovci, Ugri, uoče svi narodni dobrotvori, koji djelom i besjedom narod zadužili. Srodne duše mislima i uzgojem složnim silam stadoše njegove spasonosne riječi raznositi i na njima zidati narodnu slobodu.

U kratko vrijeme postigao je sjajnih uspjeha, pa je nade, da će brzo svoje djelo kraju privedi, sebe predložiti u ruku narodu u spomeniku na vjeke ostaviti, da će svojim slavnim djelom biti spomenik *aere perennis*. Ovakvo obćenito misle naši napredni krugovi.

Ovaj ephalni kampijun omalena je stasa, okrugle glave, izbuljenih očiju, debelih usana, još deblje kože, naborana i svedena čela, širokih pleća, dugih ruku, kratkih noga. Struk mu je zdepast, pogled mutan, lice ozbiljno. Hoda je brza, besjede munjivite. Kad govori trese glavom, obje ruke spušta, rukama maše i lama. Psiholog će odma po ovoj vanjskoj pojavi zaključiti, da se tu krije genijalna duša. Po Descurovum uputama jasno izbiše sve njegove osobine, sve njegove sklonosti prema višim idealim.

Karakterata je postojana, premda prama svojoj nauci radi obtega dobra, često ga mjenja. Napredna stoička nauka uči, da čovjek, koji se često mjenja, nije jedan čovjek, nego, da je tu više ljudi. On se umnaža toliko puta, koliko je raznih prigoda: on je svakoga časa ono, što nije bio; on će u brzo biti onaj, koji nikad bio nije. Ne pitajte ga, koje je misli; nego kakove su njegove misli: niti, koje je volje; nego, koliko je vrsta njegove volje?

Prama tomu, on močno djeluje u društvu i uvijek pobire najsajjnije uspjehe u svome žilavome radu. On sada zida, a sada ruši; sada se smije, a sada plače; sada je miran, a sada biesni... Tako naravno biva u redovim njegovim napredne vojske; ali, kad se radi o sredovječnim natražnjacim i njihovoj nauci, tada je nesmiljen; tada nema sila, koje ga zaustavlja u njegovom naprednom rušenju.

U Bajagiću nepo Judin sin, vjerni njegov pristaša, koji u tom neprosvjetljenom selu sijao sjeme naprednoga nauka; a u tome ga plemenitome radu pričeio natražnjak Gruića. Ovdje planuo svim žarom naprednoga srca, pa udri po Gruići zešće, no je ikad don Quixoto udario na svoje protivnike. Bojne poljane obiju „Sloboda“ pušile se od njegovih vitezkih navala: stao svojim plemićkom nogom za vrat crncu i nad njim podigao stotine križa, tih sredo-

vječnih simbola robstva, koje našao po Bajagiću.

U naprednom taboru pobjeda se orila, pobjedonosnom se vodji triumfalna kola zgradila, svi njegovi pouzdanici, a nada sve krepostni vitez don Rodrigo, ljubili ga i grlili, pa opet grlili i ljubili. Svak se nadao, e smo u oči sretanoga dana oslobodjenici „zarobljene krajine“. Misli se: narod je progledao, pa će opet povjeriti občinu, ili bolje kravu sa četrdeset i osam sisa, neka ju slavna Tripalova dinastija timari i muze.

Ali **glupi seljaci** od časa do časa pokupili križe, pa ih survali na njegovu plemićku glavu. Crnac se u slavi ustao; a njemu prišli naslove: lažac, klevetnik, varalica itd. E, što čete, još prosvjeta nije doprla do toga zalupanoga i **poživinčenoga** sela.

Nego, kada se javila zviezda neobične ljepote i veličine na cetinskom nebu: kada došao genijalni Kolombatović i našem naprednome svijetu nekud ljepše bilo. Kad još k tomu prosuo svoj blagoslovljeni sjaj prokušani i osvjedočeni rodoljub Rocco, e tada se misli, još koji čas i narod će do svoje slobode doći: zet br. 2 iz Beča će zlatnu kišu prolijevati, a djevoda dinastija unapredjivati zapuštenu krajinu sa svoga staroga mjesta.

Dragi Bože, puste li tada radosti u Grisogonovoj plemenitoj duši! Ni siromaštvo, ni siromaštvo, ni uvrede, ni neharmonost, pa ništa na svijetu nije ga strašilo. Letio je i po noći i po danu po tužnoj krajinu i javljao zoru dana slobodnoga.

Ali, opet nada-varalica prevarila i tužna krajinu ostala u starom sredovječnom robstvu. Radost se promienila u žalost; ali stara uztrajnost ne izdala: on udri po glupim seljacima sa **petcijam** i tako sakupljaj novac za crnei dane. Ni druga napredna sredstva ne pustio u miru, nego nastoji, kako će natražni ljudi bit mekši po kostima, nego po truhlu, pa tako sposobniji, da postanu svoji na svojemu.

Svijet i ako ga sada kune, on se ne smučuje; je u svjestan svoga visokoga naprednoga zvanja; on je svjestan, da dobro radi, a „conscia mens recti fama mendacia ridet“. Brige njega: ima, tko ga razumi.

Gradjevna djelatnost u Šibeniku.

Nakon mnogogodišnjeg skoro podpunog gradjevnog zastoja u našem gradu, grade se u posljednjem lustrumu kuće na sve strane u području naše napredne občine. Bez prejeljavanja možemo utvrditi, da u celoj-Dalmaciji jedva ima občina, koja se može izkazati sa tolikim gradjevnim pokretom kao Šibenik.

Službena statistika o podieljenim dozvolama za novogradnju u šibenskoj občini utvrdjuje gornju činjenicu slijedećim podacima:

Godine u gradu po odlomcima ukupno		
1907	61	40
1908	63	44
1909	37	27
1910	52	24
1911	34	20

Tekuća godina koja još nije iscrpljena, te će predvidljivo donieti još koju novogradnju, iztíše se osobito podizanjem ovehćih zgrada. Tako su među ostalim podieljene dozvole za gradnju trokatnica Brači Ilijadica, Anti Bontempu, Mati Matačiću, Dumi Čeko i Niki Rossi-u, Marku Mirkoviću za dvokatnicu, dok ovamo spadaju i dvokatni Ijetnikovci (ville) Dra. Kurajice i nasljednika Ante Inchostraa.

Ovaj živahni gradjevni pokret nesumljivo je znak napredka našega grada i naše občine, i to tim više što kućevlastnici nastoje, da im zgrade budu moderno izvedene, a počima se poklanjati pažnja i vanjskom arhitektonskom ukrasu, na koji se u Dalmaciji u obće dosle malo ili ništa pazilo. Stoga n. pr. stanice onaj veliki niz novogradnja na novoj obali u Zadru označuju naprosto „vojarnama“.

Izvadjanju stambenih zgrada ima sa strukovnog gledišta doduše raznih opravdanih prigovora, napose gradjevni pravac i nedovoljan obzir na propise gradjevnoga reda. Na ovaj se prigovor ne tiče samo Šibenika, nego na žalost gotovo ciele Dalmacije, ne izuzevši Zadra, gdje na staroj obali izgradnja jedne kuće radi neurednog pravca udara upravo barbarski u oči. Čini se prema tomu, da stranke griehne na račun gradjevnog reda, koji je očevidno manjkav i nesavremen, pa bi ga trebalo barem novelirati, ili zajamčiti strožije provadjanje njegovih ustanova.

Jedna neutješana strana razvika gradjevne djelatnosti sastoji svakako u tom, što sve radnje ne izvadaju domaći obrtnici, i to ne samo lokalni, nego i provincijalni, pa žalibože strani poduzetnici i obrtnici crpe korist, koja legitimno pripada našima. No ovo pravedno i korektno načelo, koje se u drugim naprednim zemljama vrlo strogo vrši, nije u nas praktično sasvim provedivo, jer na žalost ne razpolazemo sa

dovoljnim brojem osposobljenih obrtnika raznih poslovnih grana, a dosljedno tomu ni sa radnicima. Naši su obrtni došnjaši, kad ih se prosudjuje sa strukovnog gledišta, upravo nevjerojatno nepovoljni, te neodgovorno traže remedure. Manje nehaja sa strane domaćeg elementa, a više djelotvorna mara sa strane javnih oblasti, napose ministarstava na svim područjima državnog promicanja obrta, izvuklo bi naš mali obrt iz njegova s veće strane primitivnog stanja, što bi zemlji i narodu moralno i materijalno silno pomoglo. Pogledom u rukotvorni i mali obrt u obće zauzmlje Dalmacija žalibože najzadnje mjesto među austrijskim pokrajinama, pa bi s toga podvostručnim silama trebalo pregnuti, da se mnogostrani propusti popravte te sustavnim radom stvore predujveti za uspješniji razvitak ove važne grane narodnog gospodarstva.

P—č.

Iz grada i okolice.

Odredbe glede smeća. Obćinska uprava izdala je javnim oglašom odredbu, kojom se strogo zabranjuje izbacivanje i izmetavanje smeća na ulice. Za držanje smeća valja da gospodari upotrebljavaju naročite sanduke (škrinje), koje služinčadi ima izpražnjivati u pometaćka kola. Pometaćki će redovno dva puta dnevno prolaziti kroz ulice, te se zvoncev najjavljivati, a tad se rečeni sanduci imadu odmah izneti i u kola izkrenuti. Dosljedno je jednako strogo zabranjeno prolijevanje smradne vode po ulicama, bilo s prozora ili svrata, a isto tako otrešanje prašine s prozora na ulicu, te svi takovi slični čini, koji su na uštrb zdravlja i čistoće, i to pod prijetnjom globe. Upozorujemo gradjanstvo, da se rečenih odredaba već u vlastitom interesu drži, te da o njima obavieste i svoju služinčad, jer su oni za njihove propuste odgovorni.

Mjesto odvjetničkog konceptanta traži svršeni pravnik sa svim ispitima. Pozna hrvatski, talijanski, češki i njemački jezik. Nastup odmah. Odgovori pod P. S. Starigrad na Hvaru. Poste restante.

Posljedice loših godina. Usled velikih zaraza, koje su napale- na vinograde u području naše občine, te raznih elementarnih šteta, provedeni su u zadnje tri godine veoma znameniti odpisi od poreza, a dosljedno tomu umanjio se je i prihod od občinskog nameta. Ovaj neugodan pojav otežava šibenskoj občini izdvajanje raznih naumljenih investicija, poimecne proširenje kanalizacije, popločanje ulica, izgradnju javnog zahoda, postavljanje javne ure i gradnju občinskog doma. Sve su ove investicije ne samo nužne, nego i prešne, te će naša občinska uprava biti sretna, ako čim prije dodje u položaj, da ih u interesu našeg grada naskoro ostvari. Mi se nadamo i želimo, da u obće gospodarstvene prilike našeg pučanstva krenu udolžno na bolje, te da občinskoj upravi omoguće, da i u iztknutom pravcu posvjedoči svoju brigu za dobrobit i napredak Šibenika.

Toranj stolne crkve. Za izgradnju tornja stolne crkve sv. Jakova sabralo se je dosle oko K 50.000. Taj iznos nije dakako dovoljan, te će manjkajući dio imati da doprinesu vjernici i država. U koliko smo obavještjeni izradnji su međutim nacrti za gradnju novog tornja, te su središnjoj komisiji za čuvanje starinskih spomenika predloženi na odobrenje. Od izjave rečenog povjerenstva zavisiti će težaj dalnje akcije, nu predbežno se dakako ne može ni predvidjati, kad će gradnja dpočeti.

Jedan umjetnički talenat. Privatna učiteljica vezanja, gospodjica Vjekoslava Mikalević, koja je u našem gradu poznata kao vrstna pjevačica iz škole maestra Petra Zuljanija, pokazuje osobito naguču za kiparstvo i slikarstvo. Akademski kipar Meštović, naš slavni zemljak, bivši onomadne u Šibeniku na prolazku, imao je prilike, da razgleda neke kiparske radnje rečene gospodjice, te je izjavio, da one pokazuju nesumljivi umjetnički dar, koji bi sustavnim školovanjem trebalo razviti i usavršiti. Usled toga počeli su neki naši gradjani nastojati, da osiguraju mladoj umjetničkoj samoukijni sredstvo za školovanje, jer je ona sirota bez oca i majke, te u znoj lica svoga zaslužuje svoj svagdanji kruh. Mi dotično nastojanje najtoplije preporučujemo pažnji naših gradjana.

Izvoz drvila. Pod skladištem Steinbeiss krca drvlje za Kanarske otoke parobrod „Steinbeiss“. Jutros je parobrod „Veneto“ odputovao kratc drva i celuloze iz naše luke za Mletke.

Vreme. „Naše Jedinstvo“ informirano je o našim stvarima veoma istinito. Tako nosi, da je prošle subote u Šibeniku bila jaka oluja, dok je bila tišina. Veli da je pala silna kiša i nanila štete, a nije ni kapi. — Oluja ti u glavi Antonije!

Vrućina. Bila je za dva dana nešto popustila, pak udarila opet. Nešto se naoblačilo i rek bi da će kišiti. Bože ja!

U eri uredjenja jezičnog pitanja. Na željezničkoj postaji u Šibeniku još nije maknuta tabla napisana samo *njemacki i talijanski*, kojom se upozoruju putnici, da legitimacije za popust drže spravne u ruci.

Popravci. Napokon posle toliko tužaba počelo se je sa popravcima u Vruclama. Konal se je počeo graditi, ali pri tomu opažamo jedan grad nedostatak. Cievi su preuzke, žašto to? Zar se niesu mogli promieniti šire cievi, koje su u svakom pogledu zgodnije i praktičnije.

I drvena obala, koja se je ovo dana srušila sa kopnene strane, počela se popravljati. A za sve ovo trebalo je toliko tužaba, rekriminacija i predbacivanja. U nekim stvarim bi ipak bilo vrijeme, da vlasti budu malo zauzetnije i . . . brže.

Tvornica „Safid“. Usled sve to všeg izvoza karbita i umjetnog gnjaja povećala je broj radnih sila.

Dinamitardi. Glasoviti dinamitardi na Krči i Prukljanju stali su prieti suseljanima ako ih ovi odadu. A kami motori na benzinu.

Pomorske ratne vježbe. Ratna mornarica kroz ovu sedmicu izvadjala je vježbe van Šibenika danju i noći. Orijanje topova dopiralo je u grad, a okolni goci bili su rasvijetljeni reflektorima ko po danu. Prizor je bio veoma liep, a za stručnjake poučan.

Braća Sokoli, koji polaze u Zagreb na slet upozoruje se ovime na polazak redovnih vježba, koje će se obdržavati od ponedjeljka počamši svaki dan. Ona braća, koja iste ne bi polazila, ne će biti pripuštena na slet. Uprava.

Ratni brodovi „Sigetvar“ i „Zenta“ ušli su noćas u našu luku.

Dar „Ubožkom Domu“. Gđjica Mika Rocardarovala je „Ubožkom Domu“ K 50, da počasti uspomenu Giocondo de Petris. Uprava na daru najharmije zahvaljuje.

Pokrajinske vesti.

Pišu nam iz Drniša. Prigodom narodnog blagdana Slavjanskih Apostola sv. Ćirila i Metoda sakupilo se je u Drnišu K 88.24, pare te ova svota bi poslana dne 22 srpnja društvu sv. Ćirila i Metoda za Istru u Opatinju na čekovni račun pod brojem 37.619, a dopriniše p. n. gospoda: po K 10 Obćina Drniška; po K 5 Ivan Skelin, Ilinka ud. Skelin, Dr. Jere Grubišić, Dr. Ivo Buić, Dr. Medini, B. Medini; po K 2 Josip Krejla, A. Mladinco, O Ante Bilončić, Stipe Buzolić, Ivan Meštović, Dr. Dušan Ilević, Toma Pelicarić, Ivo Sokol, Joso Nakić, p. Marka, N. kola Vežić, Dušan Miović, Dr. Božo Štambuk; po K 1.30 Abonat Hrv. Sokola; po K 1 M. Popac, Z. Pelicarić, A. Endlicher, R. Ljubić, Ivan Kušpiljić, Niko Popac, S. Novak, Ivan Smolčić, M. Čović-Plenković, Petar Jakovčević, Ante Zenić, Mate Kulušić, Ivan Erstić, Toma Mudronja, Petar Uroda, Josip Topić, Šime Ostojić, Ante Štrkalj; po 60 para Pava Pendelj i Josip Uroda; po 50 para Lederer H., Pava Schetina, Miče Vodanović, Roko Šarić; po 40 para Marko Jerković; po 30 para Ilija Bjegeois; po 20 para Petar Pauk, Marko Bitunjac, Ivo Labor i Niko Mijanović; po 14 para X. X.; po 10 para Grubišić.

Živili darovatelji i naši što više nasljedvatelja!

Alkarsko društvo. Sinj, 2 kolovoza. Anomalije, koje se počinjavu u ovome društvu dospjele su svome vrhuncu. Odkako je famozna Tripalova dinastija stala pobirati poraz za porazom, od onda se sve malo po malo ova junačka institucija izradjala tabor n „gospodsko-pučkih rodoljubaa“.

U tu se svrhu izključivalo naše ljude pod raznim izlikam; a Tripalove kavaze svih mogućih boja utiskivalo. S ovim načinom danas „rodoljubni“ Grabovci savinjavaju polovicu društva. Sve su časti u njihovim rukam, i ako se s ničim drugim podičiti ne mogu, osim s tim, što su zabrijani za srećom boljih vremena ove „tužne zarobljene krajine“.

Oni su mogli i po više mjeseca odsjediti u tamnicam, a da nisu okaljali vjetrov alkarsku čast; a Tomaševići, slavni koljenočivci, samo za to, što su tobože uvredili „dičnoga“ svrzmantiju Grabovca, ne mogu imati mjesta u društvu!

Stari je običaj da vodja, posle junačke igre, s kratkim govorom iznese historijat i svrhu alkarskog društva. Neko odkako je izabran vodjom občinski pisar Grabovca, koji je u četiri godine absolvirao prvi razred gimnazije: od tada javnost mora slušati svu mudrost gospodsko-pučkog programa. U njegov govor ulaze Tripali, Maci, Srbi i u obće sve, što diše „slobodnim duhom“ i sve, što uzdiše za zlatnim vremenima Tripalove dinastije . . .

GRIMANI ARTUR i drug

PAPIRNICA Gramofonske ploče po 60 helera komad.

Pripovjedaju oni, koji su čuli, da će vjoda ove godine na kraljev dan držati svoj najsjaj-niji govor, svoje remek-djelo, u kome će žigo-sati sve grobare Tripalove vlade. Taj bi govor imao biti generalni panegirik *sveceloga srbs-tva i napredne misli*. Da ovaj govor mora biti nešto osobita najboljim je dokazom, što je nikao iz sveslavenskih moždana propaloga plemića.

Samim ne znamo, kome bismo se obratili, da se sprječie kojekakve neugodne posljedice. U Roccovoj eri sudjeno je pravašima mirno gledati i slušati, kako im, pa i najniži stvorovi, vriedjaju njihove hrvatske osjećaje.

"Nad nama je nebo (c. k.) zatvoreno — ne prima nam plaća ni molitve".

Nečuvani protekcionizam. Pišu nam iz Splita, na 28 tek: "Već od nekog doba per-sistentno govore zli jezici, da njegova preuzi-šenost gosp. barun Nardelli ne će u pensiju prije nego pridigne još jednog člana svoje dinastije, biva glavom svog rodjaka Petra Nar-della, profesora ovdje u Spljetu, a brata onoga na carinarskom uredu u Kotoru. Činilo se to nemogućie i netemeljita bijaše svaka sumnja, dok ju ne podkriepi izpadak sjednice pokrajins-kog školskog vieća dne dne 20 srpnja 1911. u kojoj zbilja, od najstarijega najčestelja mladi nekoliko godina u službi tobože kao najstariji, a u istinu, jer je komadan, pa po dalmatin-skom običaju, a možda još više radi imena, koje nosi i — rodstva — ta u eri smo nepo-zitima i dubrovčanizma — treba mu dati upravu, gosp. Petar Nardelli bi predložen za upravitelja zadarske realke. Zaista pravedno i dostojno! Ta on je, nekako italo-srbo-hrvat, sada izraziti talijanaš glasovao otvorenom ceduljom, svako-mu je pokazivajući, za Betizzu, da steče simpatije talijanaša, i da olakoti rođjaku posao, koji vele, će ga nositi ne kao Nardella nego kao Talijana za talijanski zavod. Nego i druge glasne kolaju, koje mi ne ćemo za sada sa-kupljati jer ne znamo, koliko odgovaraju istini a veoma su delikatne naravi za namjestnika Njegova Veličanstva. Svakako ćemo, kad se situacija razbistri, bude li zaslužilo, povratiti se na predmet."

Krv pravedna prolivena u Kaštelim. Pišu nam iz Novog: Šimetovska klika u Kaštelima nakon svakovrstnih nasilja: rušenje na-sada, razbijanja kipova, navala na kuće pravaša, poslilla se je i jučer je napokon ponovno prolila krv.

Šimetini slugani: Roko Katinac navalo je bajunetom za koju kažu da potječe iz Šimetine kuće, najprije na Matu Perana i na Baru Bo-žića sa svakojakim prijetnjama, a onda je prava i neudžna osamnaestogodišnjeg dječaka Marina Biluša probio istom na mošnjama zadavši mu pogibeljnu ranu, da se biedan mladić sada bori sa smrću. Svemu tome bili su prisutni i žandari. Promislite, da niese nikamo stvar na-javili, niti su došli zapitati ranjenika koji se smrću borio što je i kako je. Brat je ranjeni-ko išao sam na sud i doveo komisiju. Lječnik obćinski, poznati dr. Rossignoli, čije je stran-čarsko ponašanje već zgadilo ciela Kaštela, i koji nam hvala dobrom Bogu odlazi, ponio se je u ovoj stvari škandalozno.

On je najprije stao vikati: zašto ga se zove za te malenkosti. Onda je pregledao ranu, koja je oštećila unutarnje organe, da bolesnik mokri krv i bori se smrću i htio ju jedno-stavno — zašiti. Obitelj i ranjenik tome su se oprli i onda je jedva popustio. Onda je stao vani Rossignoli u kafani da javno brani ubojicu Roka Katinca, jer da nije on to bio nego njegov brat. A svjedoka ima na pretek, koji su prisutni tome bili.

Napokon je išao Rossignoli, po nalogu Šimetinu, u Trogir na sud, kad je doznao da je brat ranjenikov išao da prijavi stvar, jer reče da Bog zna što će ti ljudi izlagati.

Ponašanje dr. Rossignola neka sudi javnost.

Drugi Šimetin slugan Injacio Tramfić, grdno je ranio na oku dječaka od kakovih 15 godina Jakova Vrtilara.

Nakon ovog kritičnog dana, zločinci ne samo da šću nesmetano, neprijavljeni, nego im je u znak slavlja poznati seoski . . . te obćinski viećnik i Šimetova desna ruka Ivan Manjatera Radun napravio danas marendu.

Ovo osvjetljuje kukavičluk i razbojstva, koja se u Kaštelima zgadjaju blagoslovom zemaljskog odbora i . . . itd. itd.

Sumnjivi slučaj kolere? Poglavarstvo sinjsko, kako čitamo u „Smotri“, javilo je, da se na Dicmu pojavio sumnjivi slučaj kolere. Bolesnik se zove Jure Jokan. Sve mjere opreznosti su preduzete.

Književnost i umjetnost.

„Šteklis“. Izašao je 2. i 3. broj „Šteklis“ glasilo starčevičanske omladine sa sliedećim sadržajem: Kerubin Šegvić: Pedesetogodišnji rad stranke prava. A. G. Matoš: Epitaf bez trofeja. Anton Debeljak: Pesen trpinov. Augustin Ujević: Naše vite. Nikola Polić: Tišina. Ljubo Wiesner: Kontemplacija. Zvonko Milković: Vjetar. Ivan Baratović: Cviet. A. U. Medju urednikom i saradnikom. A. G. M.: Preporučivana neuspješnost. Jerolim Miše: Kirijaš. M. V. Maržik: Fragment. Augustin Ujević: Gjuka Begović. V. B.: Akademičari nisu ono, što su nekad bili. G.: Naša politika. Bilješke: Politika. — Književnost. — Umjetnost. — Djačke vesti. — Afirizmi. — Ciena ovom dvobroju je 80 filira. „Šteklis“ izlazi početkom svakog mjeseca. Ciena mu je do konca ove godine 4 K. Novci se šalju na upravu „Šteklis“, Zagreb Gunduličeva ulica br. 26 a rukopisi na Matu Škarića, Zagreb, Univerza.

Program c. k. Velike državne gimnazije u Zadru za god. 1910—11 primismo sa zahvalnošću na prikaz. Sadržava liepu studiju prof. Josipa Gyra „Kako je karakterizovao Šivje?“ te školske vesti.

Izvjestaj c. k. velike realke u Splitu za školsku godinu 1909—11. Sadržava jednu geometrijsku radnju prof. Juraja Božičevića te školske obaviesti.

Preporod, glasilo obćinskih činovnika. Primismo 7 broj ovog lista. Od neko doba opažamo, da je ovaj list podpuno zabrazdio i da mješte nužne vanstranačnosti zauzima neka osobita stanovišta političke i kulturne naravi, koja se kose sa mnenjem velikog broja obć. činovnika. Jeli to zadaća tog „Preporoda“?

Priobćeno*).

Advokatski demokratski organ u Spljetu, za to što sam mu poručio neka mete izpred svoje kuće da ima šta, kad, na mjesto da *kroničarski* javi riešenje konflikta — kako je on nazivao — između mjestne odvjetničke komore i Vrhovnog Suda u Beču i da me je odbor spljetske odvjetničke komore upisao u imenik odvjetnika sa sjedištem u Spljetu, proti svakom novinarskom pravilu i proti najelementarnijem načelu pristojnosti i uljudnosti, dirao je u moje vjerske i obiteljske prilike, piše:

„David Mandolfo radi našeg pisanja napada u „Hrvat. Državi“ na najbezobrazniji način dr. Smodlaku, premda znađe, da on radi zaposlenosti nikako ne nadzire naše pisanje. David je ostao David. Pridržao je sve karakteristike, a u prvom redu onu koju Niemac nazivlje „Kekheit“. On je „keck“ i ništa drugo već „keck“. Ako baš hoće da na druge pljuje sa „pfui“ onda neka najprije pljuje na sebe, jer je on od najveće i najkompetentnije vlasti proglašen „nedostojnim“, a ovi se tek traktiraju za „pljui“. Ili bi zar gosp. David želio i sada imati kakovu komisiju? zbilja, pfui!“

* Za članke pod ovim naslovom Uredništvo ne preuzima nikakove odgovornosti.

Zar nezna organ na koga se je uvijek pljuvalo? Ja ću mu kazati. Pljuvalo se je na izdavnike, denuncijante, i klevetnike.

Za *kekvost* i za *nedostojnost* odgovarati će urednik kaznenom sudu, za *komisije* pozivljen organ da razjasni čisto i bistro što je to. Ali ne samo u organu nego i meni lieho pred dva svjedoka ili jednom otvorenom dopisnikom pak ću mu onda dati prigodu da nastupi i dokaz istine.

Suviše pak u pogledu nedostojnosti poslao sam organu ovaj

Izpravak:

Nije istinito što se u broju 59 od 26 srpnja t. g. tvrdi da me je najveća i najkompetentnija vlast proglasila nedostojnim, već je istinito, da pošto je najveća i po tom najkompetentnija vlast — a to je Vrhovni Sud u Beču — našla da su dielom neistiniti a dielom neizpravni razlozi zbog kojih mi je odvjetnička komora bila uzkratila upis u imenik odvjetnika sa sjedištem u Spljetu, ukinula taj zaključak, dozvolila upis i naredila odboru odvjetničke komore da ga *odma* (sofort) provede, što je on i učinio, te proveo moj upis u imenik odvjetnika sa sjedištem u Spljetu, dne 8 svibnja t. g. Savjetnik D. Mandolfo odvjetnik.

Odgovori uredništva.

G. N. A. — Makarska — Ocjenu o knjizi dra. Frane Madiraze „Storia dei Comuni Dalmati“ ne možemo donieti, pošto uredništvo ju nije dobio na ogled.

Gg. dopisnicim: umoljuvamo svu gg. dopisnike, da nastoje u svojim dopisim biti što kraći, jer nam prostora lista ne dozvoljava duge dopise nositi, a istodobno se mora udovoljiti željama.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, i izdavalac i odgovorni urednik: Josip Drezga.

Ženske

koje hoće, da očuvaju svoju kožu, naročito od letnjih pješa, a koje hoće da odbiju i da održe meku kožu, neka upotrebljavaju kod pranja samo

STECKENPFERDOV SAPUN
od ljljanovog mlieka (Znak Steckenferd)
od BERGMAN & COMP.
Tetschen a. E.
Komad stoji 80 para, a dobije se u svim ljekarnama, drogerijama, parfumerijama itd.

Jednog ili dva dječaka

koji kane pohadjati novom školskom godinom mjestnu realku prima na hranu i stanovanje Obitelj bez djece u Varošu-Sibenik. — Kuća se nalazi u blizini škole. — Uvjeti povoljni. — Obratiti se na g. T. Colombo poduzetnika Sibenik-Varoš.

PRODAJE SE

dobro sačuvani bicikl od Firme Joh. Puch se torpedo freilaufom. Gume Kosmos. Garancija 12 mjeseci. Ciena mu je K 150.— Obratiti se na g. ANTUNA LILIĆA — DRNIŠ (Dalmacija).

PITOME ZEČEVE

(Kuniće) do 30 funti težki, mladi po K 150. za razplod od K 6 pa na više razazilje SCHWAB, WIEN, Wimmergasse 1. Cienike badava.

Častim se javiti p. n. obćinstvu, da sam otvorio podpuno preuredjenu gostionu

Ajmo u Jove

nalazeću se u sredini obale, odakle je strancima na svake odlazke parobroda najzgodnije.

Kuhinja je domača. Topla i hladna jela uvijek. Vina domača najbolja: crno, žuto i opol. Pivo izvrstno Puntigam. Ciene veoma umjerene. Poslužba točna.

Preporučujem se obćinstvu i strancima jamčec za sve rečeno

s poštovanjem

MARKIOL JURAS.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tiroli).

Utemeljeno godine 1820.

Vrše putu, nagradore.

Kiparske radnje iz drveta za crkve
Kipovi svetaca, oltari, propovjedaonice, križni putevi, raspela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cienama daje se badava.
Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa skrjinom, ne plaća naručitelj.

Kavin doručak od Franckovog „Enrila“

je polentom vanredno težan, zdrav i jeftin. Litra „Enrilo“-kave stoji zajedne sa šećerom od prilike 4 filira, koja je količina uz polentu dostatna za četvoricu.

Zahvajate kod svog trgovca

Franckov „ENRILO“.

Isti kuhajte i onda pokušajte

vrućeg za doručak, a hladnog za gašenje žedje!

VELIKA ZLATARIJA
GI. PLANCIC
Vis-STARIGRAD-Velaluka

Bogato snabdjevna podružnica
SIBENIK.

LJEPOTA I UMILJATO LIGE postizava se kroz uporabu
AACHENER-THERMALOVOG SAPUNA
koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — SIBENIK (Dalmacija).

Cijena jest za komade od I-e vrsti K 2.40
" " " " " II-e " " " 1.60

Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1.40
" " " " " IV-e " " " —.80

POSLE UPORABE